

Kleine kinderen
Grote
Kansen

Studiedag Kleine Kinderen Grote Kansen

12 december 2023

Een stem voor meertaligheid.

Professionals ondersteunen in de vroege kinderjaren.

Brecht Peleman

Overzicht

Meertaligheid in de vroege kinderjaren is een realiteit,

... die voor professionals best uitdagend is.

En het loont om hen daarbij te ondersteunen.

Intro

- 8 Beleidsmedewerkers
- 4 Zorgcoördinator of beleidsmedewerker basisschool
- 3 Lerarenopleider kleuteronderwijs
- 2 Pedagogisch begeleider of schoolbegeleider
- 2 Lerarenopleider kleuter én lager onderwijs
- 1 Onderzoeker
- 1 Directeur basisschool
- 1 Opleidingshoofd lerarenopleiding
- 8 'Andere'

Intro

<https://www.menti.com/alrssaxuawye>

Join at menti.com | use code **5220 0685**

Overzicht

Meertaligheid als maatschappelijk realiteit in de vroege kinderjaren

Hoe benaderen professionals die realiteit?

Hoe kunnen we hen daarbij ondersteunen?

Meertalige realiteit in de vroege kinderjaren.

Opgroeien

<https://www.opgroeien.be>

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

<https://dataloep-publiek.vlaanderen.be>

Voor kinderen geboren in het Vlaams Gewest in 2022:

30.7%: taal tussen moeder en kind: niet Nederlands

62.7%: beide ouders spreken Nederlands tegen het kind

18.6%: beide ouders spreken een andere taal dan Nederlands of Frans

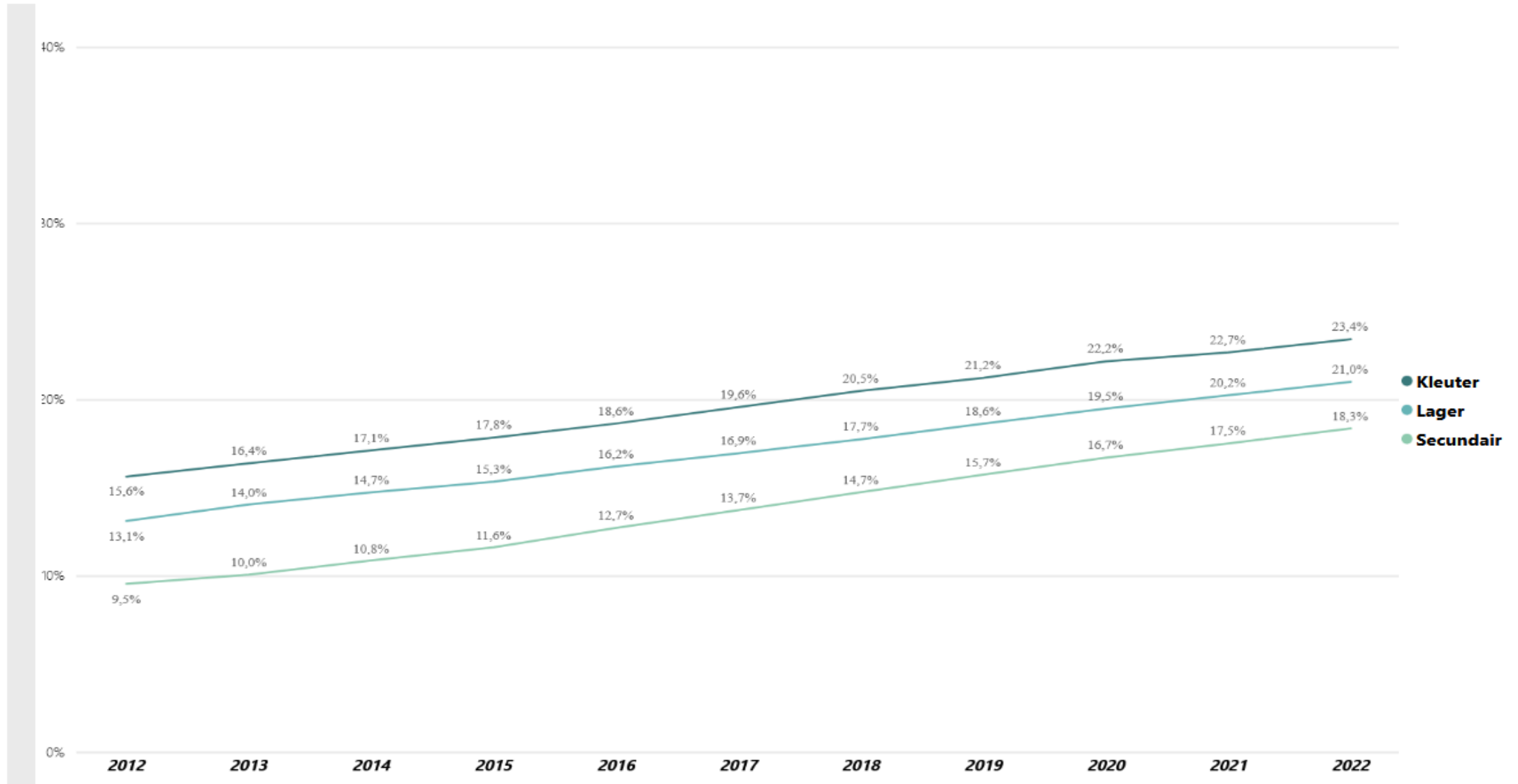
17.4%: beide ouders spreken een verschillende taal

Schooljaar 2021-2022:

23,4% van de kleuters: thuistaal verschillend van het Nederlands

Evolutie van het aandeel leerlingen met thuistaal niet Nederlands

Meertalige realiteit in de vroege kinderjaren.

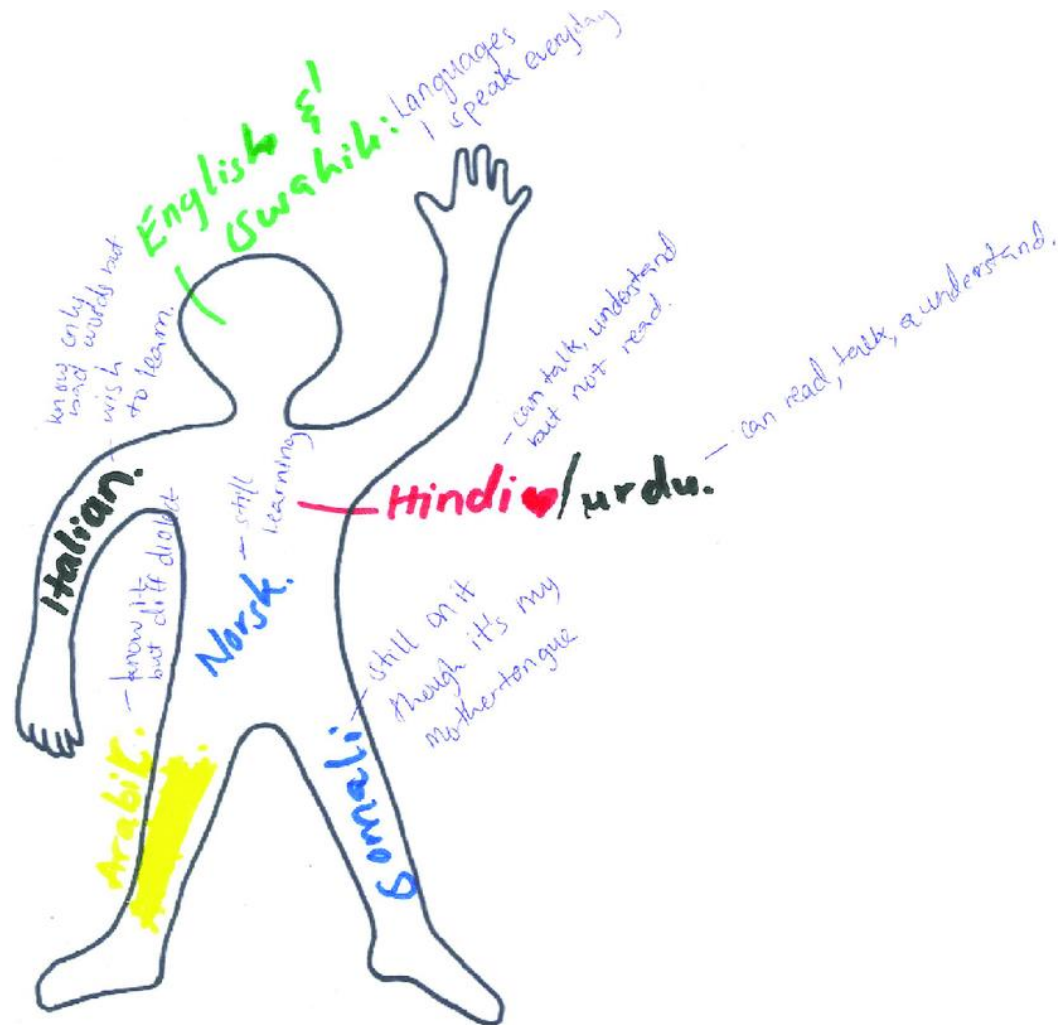
Complexe realiteiten

- vb. moeder met Mexicaanse roots:
 - Spaans met zoon
 - Engels met partner
 - Partner spreekt Duits met kind
- vb. moeder met Burundese roots:
 - Frans met kinderen 's ochtends
 - Kirundi met kinderen 's avonds
 - Engels met partner
 - Partner spreekt Bulgaars met kinderen

Meertalige realiteit in de vroege kinderjaren.

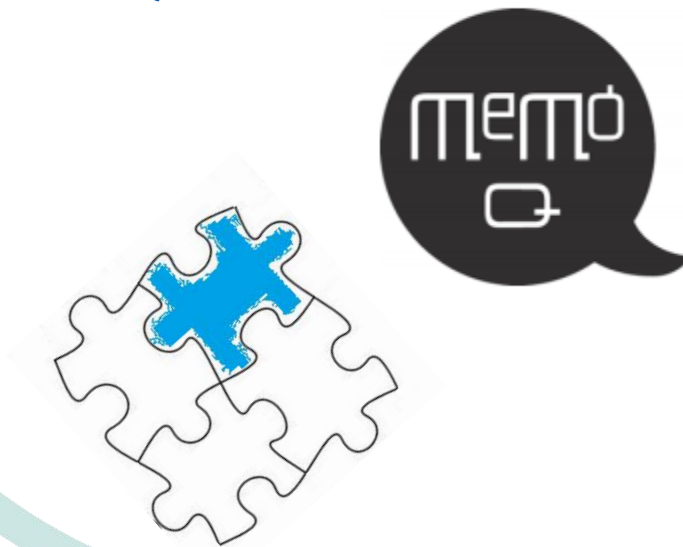
Complexe realiteiten

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

MeMoQ

Onderzoek
400 voorzieningen
Gezins- & Groeps-

PROCESKWALITEIT

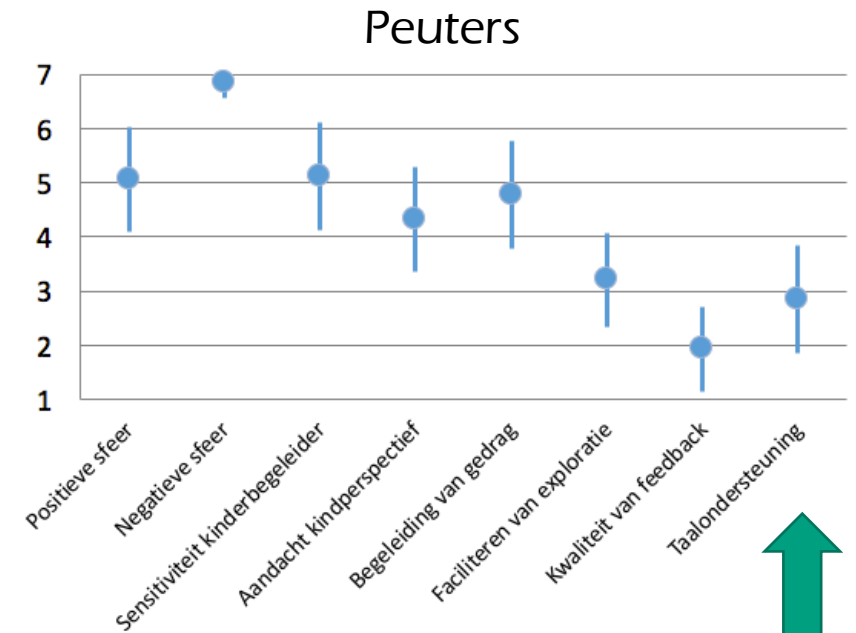
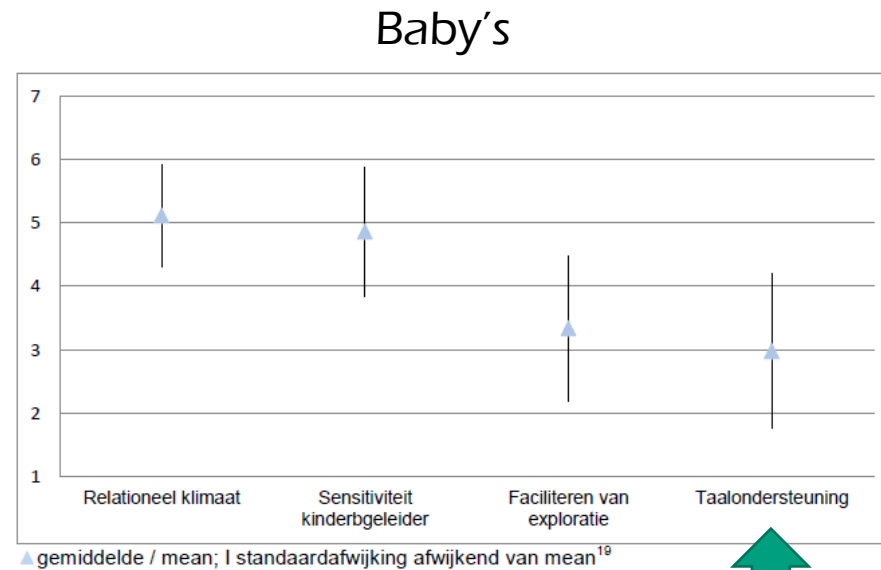
1. Welbevinden v. kinderen
2. Betrokkenheid v. kinderen
3. Emotionele ondersteuning
4. Educatieve ondersteuning
5. Omgeving (ruimte, materialen,..)
6. Gezinnen en diversiteit

Emotionele Ond.: warme sfeer, positieve sfeer, sensitieve responsiviteit

Educatieve Ond.: kdn uitdagen, 'net dat stapje verder', rijke taalomgeving

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

MeMoQ

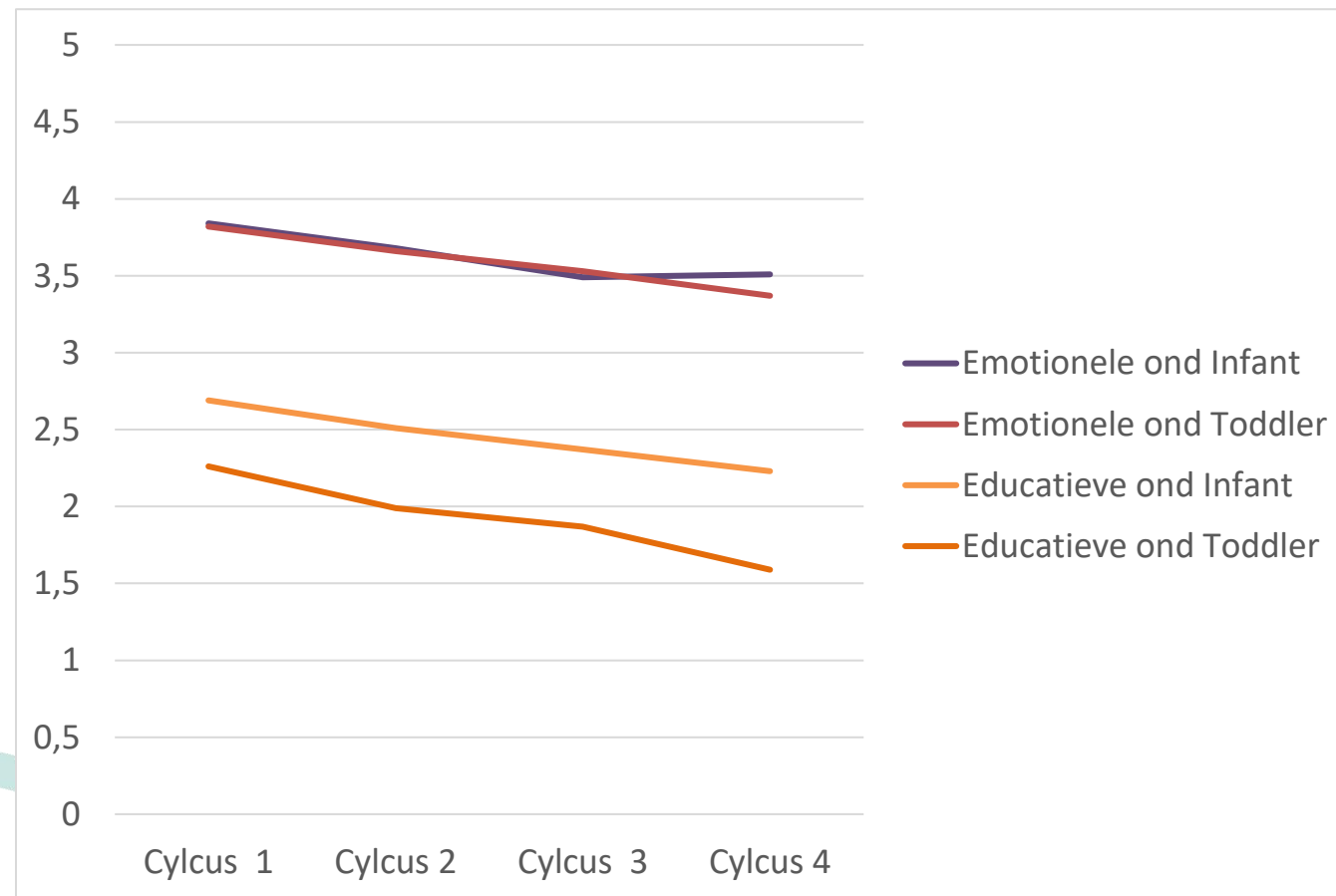

Emotionele Ond.: warme sfeer, positieve sfeer, sensitieve responsiviteit

Educatieve Ond.: kdn uitdagen, 'net dat stapje verder', rijke taalomgeving

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

MeMoQ

Daling doorheen de voormiddag

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

MeMoQ

Hoog tijdens begeleide activiteiten

Laag tijdens vrij spel en zorgmomenten

Type activiteit

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

MeMoQ

In groepen met **meer kinderen met een andere thuistaal:**

→ **lagere scores voor emotionele en educatieve ondersteuning**

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Instapklassen

Video-observaties in 4 instapklassen

In elke klas: 2 focuskinderen

- Lage SES
- Diversiteit inzake migratie-achtergrond, ervaring met kinderopvang, broer of zus op school
- Meertalig

Observaties gedurende 10 maanden na instap

2 camera's

Moment	Aantal
Volledige ochtend	10
Volledige namiddag	12
Ochtend tot 1 ^{ste} speeltijd	9
1 ^{ste} speeltijd tot middagpauze	8
Middagpauze	5
Totaal	44
Totaal uur film Camera 1	96:03:52

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Instapklassen

Taal en leren komen niet vanzelf tot stand

1. Kwaliteit en kwantiteit van talige interacties is laag
2. Link met organisatie klas- en schoolpraktijk
3. Heeft invloed op gelijke verdeling van leerkanen

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Instapklassen

Organisatie
Groepsgrootte
Drukke

- Meer instructietaal
- Minder individuele interactie
- Initiatief van individuele kinderen ontsnapt aan de aandacht
 - Voordeel voor verbaal sterkere kinderen
 - Voordeel voor Nederlandstalige kinderen

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Instapklassen

Selectieve aandacht voor thuistaal

Klas 3; Kringmoment 20151218; FK1:

“Oh, Huri, wat doe jij? Nee, ho! Dat mag niet. Nee, **c'est dangereux!**

Da's gevaarlijk. Mag niet. Nu even mooi blijven zitten hoor.”

(...)

“Huri, **finit!** Mooi op de bank! Gedaan ermee.”

(...)

“Zachtjes leggen he Huri! **Doucement** he. **Oui, Bravo!**”

Klas 4; FK2:

“Yano, neem jouw jas. **Prends ton manteau.**”

(Jas- boekentas, 20150907)

“Doe eens jouw doos open. Yano, **la boîte.**”

(Fruit, 20160128)

« Laat jouw papiertje liggen. Yano, **à la table, mets le papier sur la table.** »

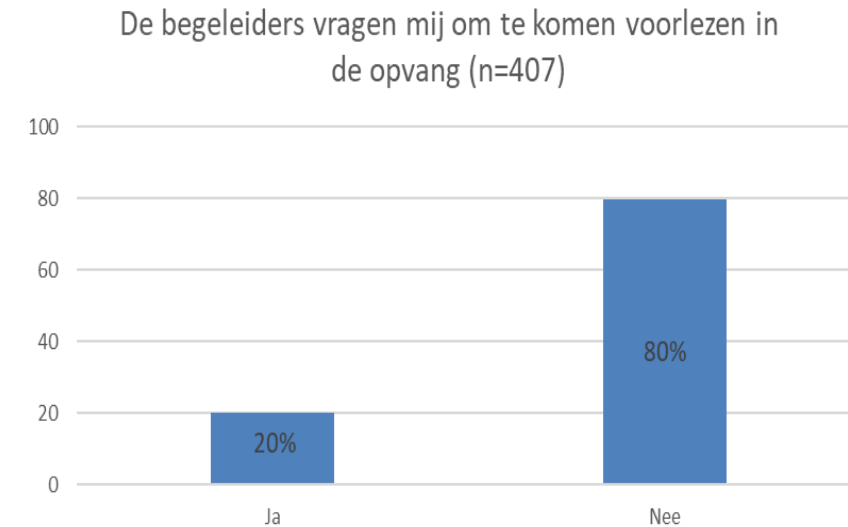
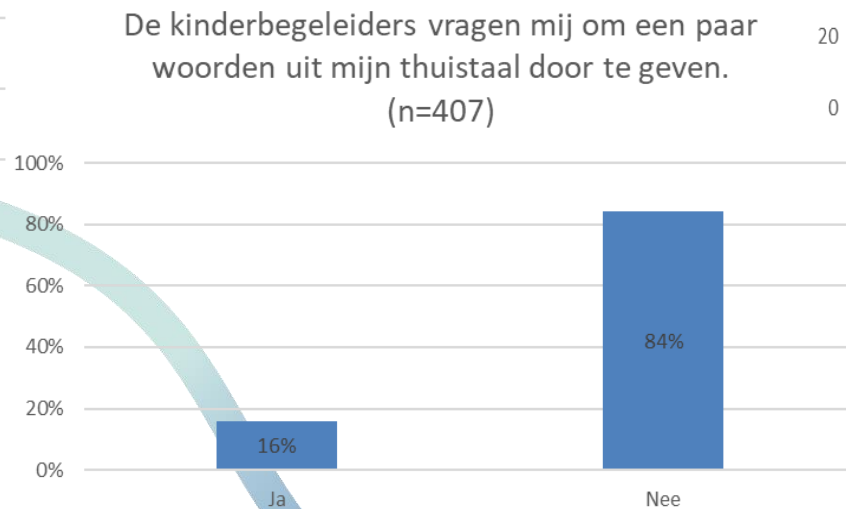
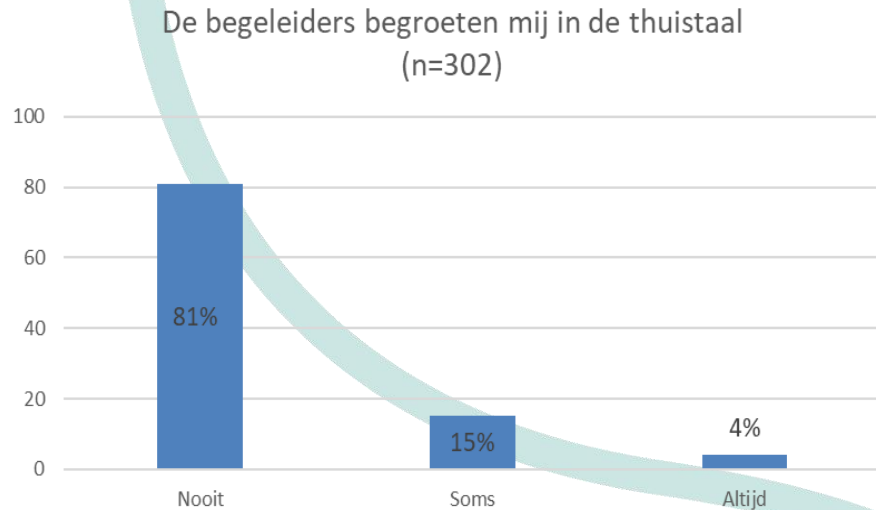
(Fruit, 20160128)

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief meertalige ouders

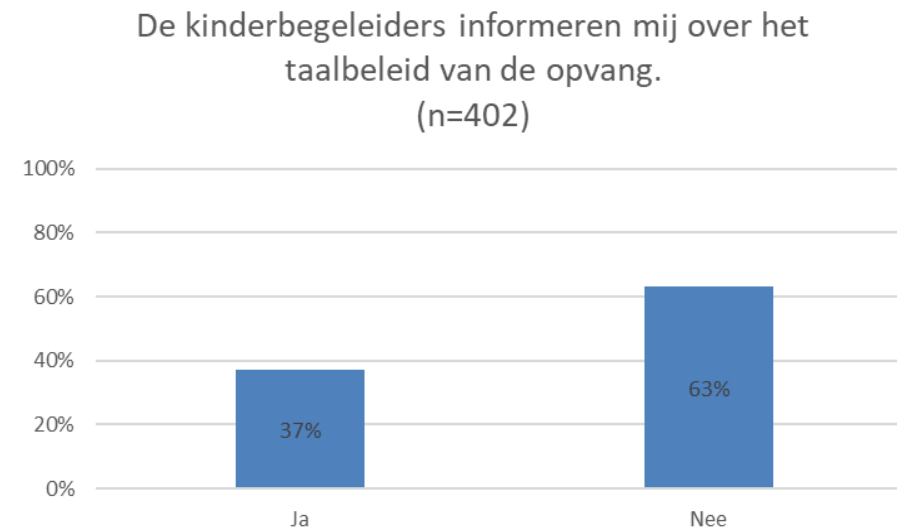
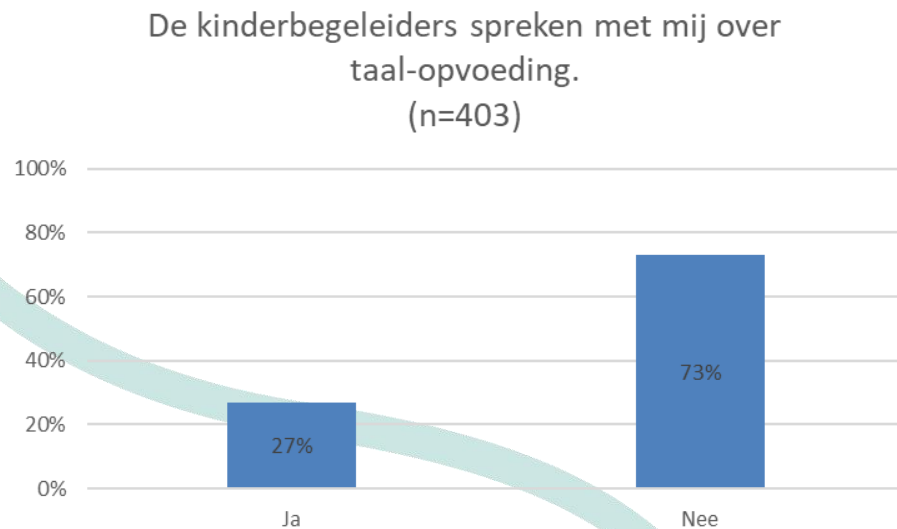
Praktijken om thuistaal binnen te brengen zijn beperkt

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief meertalige ouders

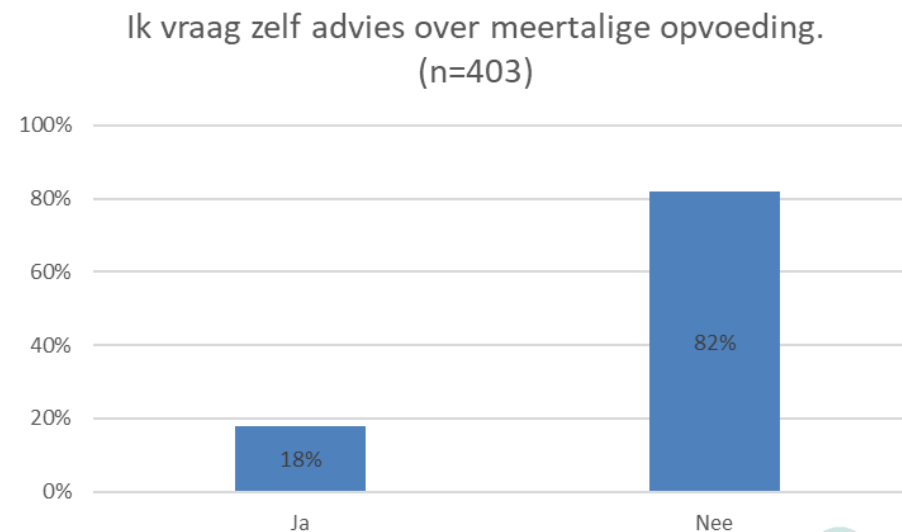
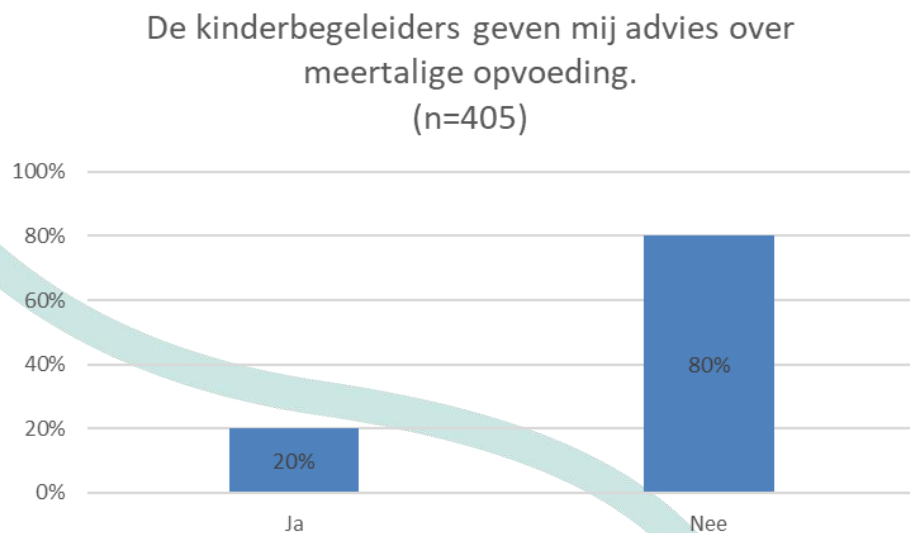
Weinig dialoog over meertaligheid

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief meertalige ouders

Weinig dialoog over meertaligheid

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief meertalige ouders

"In ons gezin worden vier talen gesproken.

Wat doe ik het best voor mijn kind?"

"Wanneer moet ik mij zorgen maken over de taalontwikkeling van mijn kind?"

"Wat als we niet van plan zijn in België te blijven?"

"Wat als mijn kind bepaalde letters of woorden niet goed uitspreekt?"

"Hoe lees je best een boek voor?"

"Is televisiekijken slecht voor de taalontwikkeling? Of is het net goed?"

...

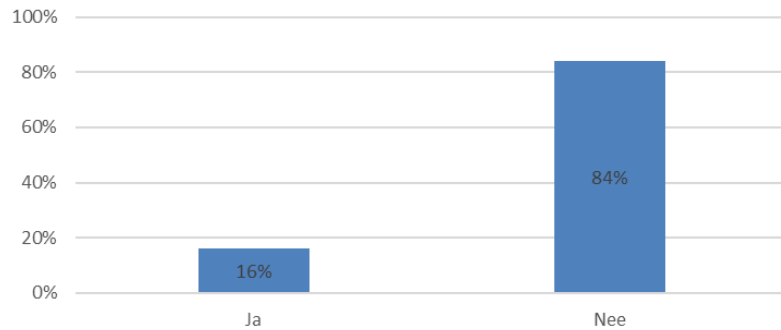

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

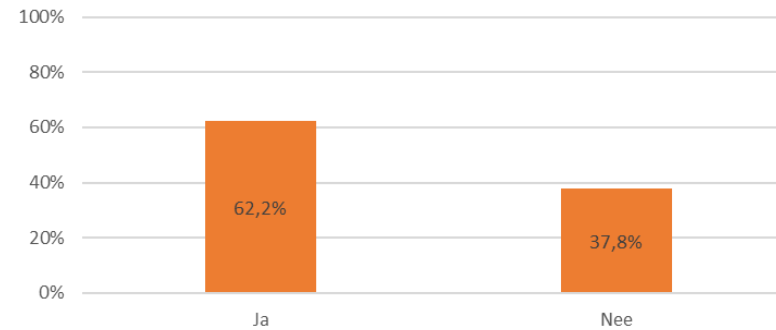
Perspectief professionals

O
U
D
E
R
S

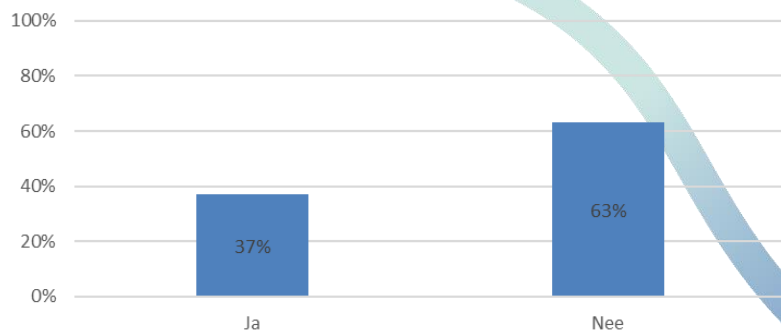
De kinderbegeleiders vragen mij om een paar woorden uit mijn thuistaal door te geven.
(n=407)

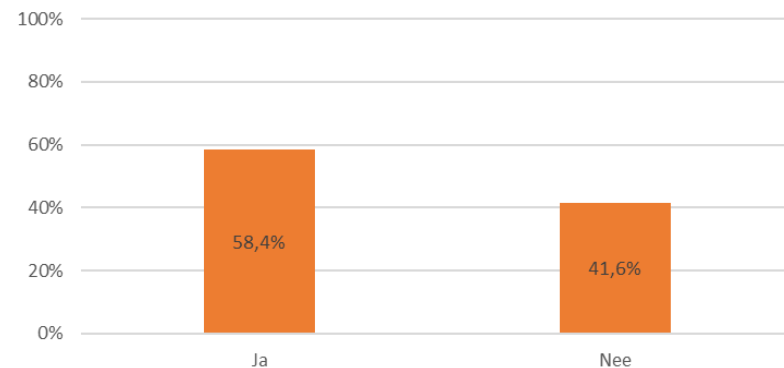
Ik vraag meertalige ouders om een paar woorden uit de thuistaal van het kind door te geven.
(n=315)

De kinderbegeleiders informeren mij over het taalbeleid van de opvang.
(n=402)

Ik informeer ouders over het taalbeleid van de opvang. (n=315)

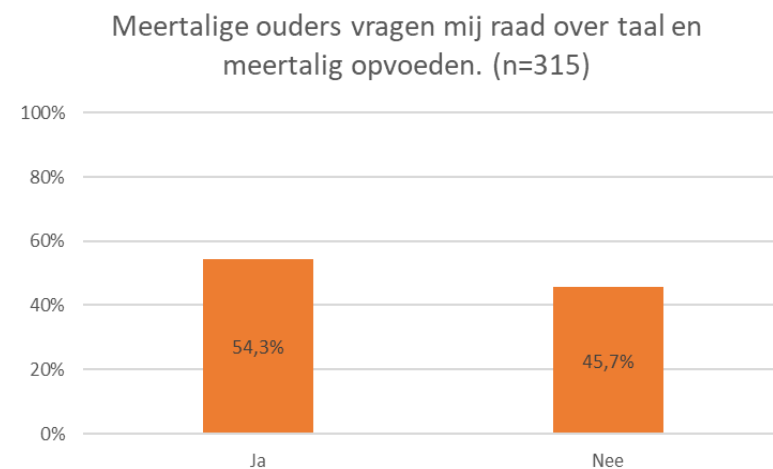
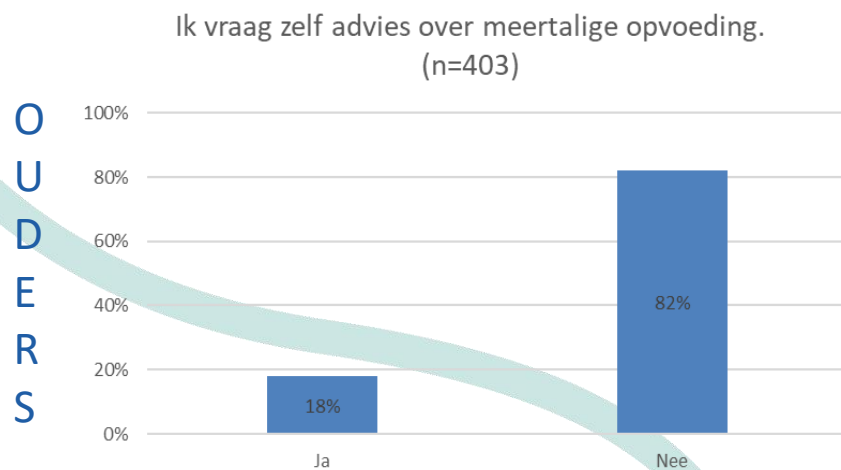

B
E
G
E
L
E
I
D
E
R
S

Kleine kinderen
Grote
Kansen

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief professionals

O
U
D
E
R
S

B
E
G
E
L
E
I
D
E
R
S

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief professionals

Meertaligheid als 'silenced' thema

Op niveau van team – voorziening

Onderzoeker: *Hebben jullie een taalbeleid in de kinderopvang?*

Professional 2: *Ik denk het niet.*

Professional 1: *Nee, ik ook niet.*

Onderzoeker: *En, wordt er in het team wel eens gesproken over taal of meertaligheid, of krijg je training of begeleiding over deze onderwerpen?*

Professional 2: *Ook dat niet, denk ik [lacht]. We scoren niet goed hier [de andere deelnemers lachen]. (G14)*

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief professionals

Meertaligheid als 'silenced' thema

Op niveau van dialoog met MT ouders (wel bij zorgen)

Onderzoeker: *Is taal een onderwerp dat jullie met ouders bespreken?*

Professional 3: *Daarover praten gebeurt niet echt, toch?*

Professional 1: *Nee, het is meer iets automatisch.* (GI 9)

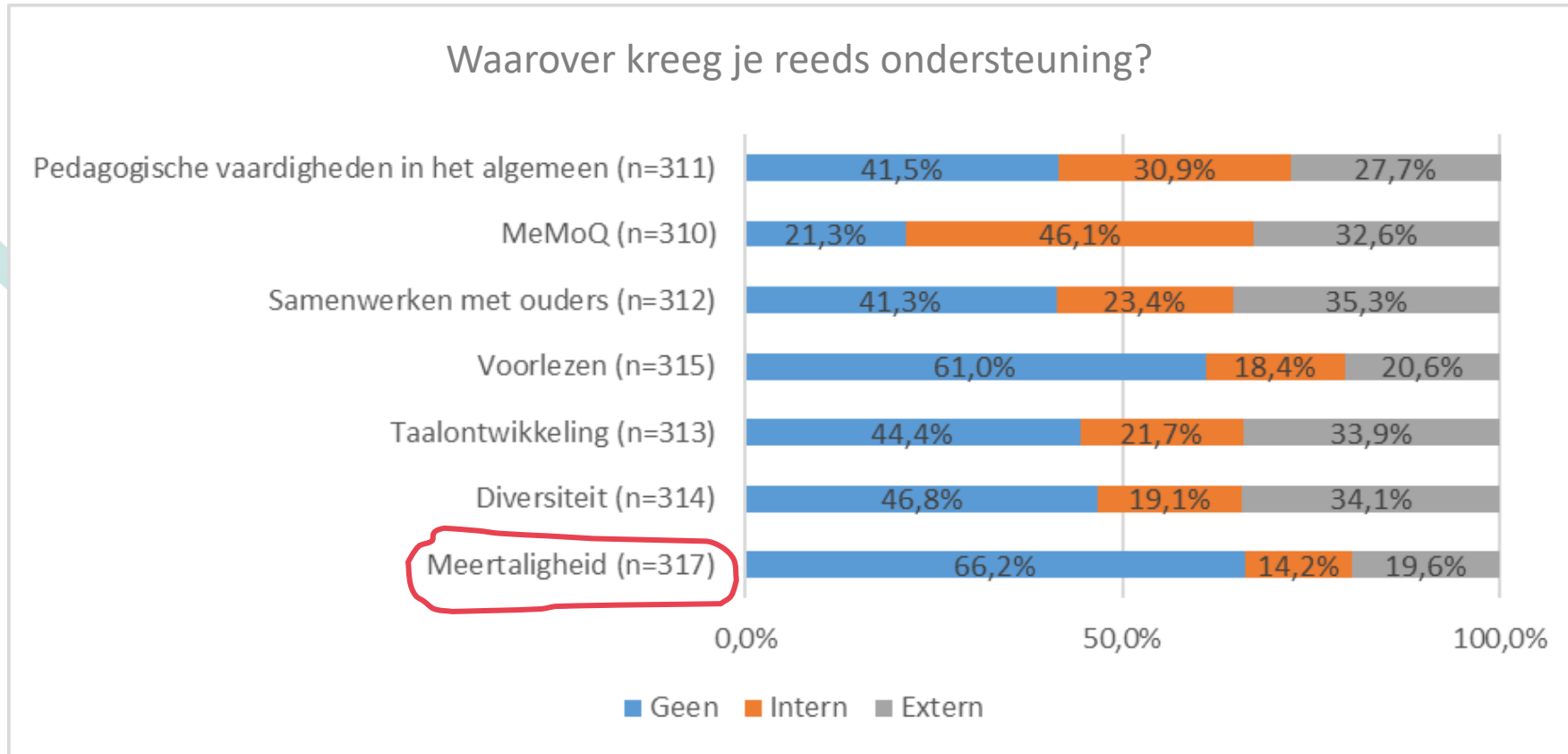
Professional 2: *Er is weinig communicatie met ouders.*(GI 6)

Begeleiders geven aan dat contactmomenten met MT ouders vaak korter en meer oppervlakkig zijn...

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief professionals

Meertaligheid als 'silenced' thema

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief professionals

Focus op (eentalig) NL i.f.v. overgang naar school – zorg om welbevinden en kansen

Mijn principe is in ieder geval: Nederlands, dat is de hoofdtal. Dat is de taal die hier gesproken wordt en dat is heel belangrijk. We moeten ze [de kinderen] de Nederlandse taal leren. Dus dat vind ik wel belangrijk. (G18)

Professional 3: Ik heb een kleuter in mijn groep die binnenkort naar school gaat, maar die door omstandigheden heel weinig naar de kinderopvang komt. Hij praat vrijwel niet met mij en al helemaal niet in het Nederlands. Ik denk dat hij het ook heel moeilijk heeft om mij te begrijpen. Maar straks moet hij naar school en daar gaat hij heel veel moeite hebben om, ja, überhaupt iets te kunnen zeggen of begrijpen. Professional 4: En om zich daar goed te voelen. Professional 3: Ja, want hij komt daar in een supergrote omgeving terecht en hij zal daar alleen zijn, niemand zal hem begrijpen en hij zal niemand begrijpen. Professional 4: Dat wordt heel moeilijk, toch? Professional 3: Ja, daar denk ik vaak aan. Professional 4: Ja, ik ook. (G1 6)

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief professionals

... daardoor soms een eerder oordelende houding naar ouders.

En dan vind ik het jammer dat de kinderen daar de dupe van zijn. Weet je, omdat zij [de ouders] geen moeite willen doen om Nederlands te spreken. Ze brengen de kinderen naar ons toe en verwachten dan van ons dat wij ze Nederlands leren in de zes maanden voordat de kinderen naar school gaan. Maar ze [de kinderen] hebben al een valse start. Het moet van beide kanten komen. Wij werken eraan, maar de ouders moeten ook bereid zijn. Want anders botst het. Dus ik denk: dat willen we doen, maar we zeggen ook tegen de ouders: 'Probeer thuis ook iets te doen, zoveel mogelijk', eh, ja. Dat is tweerichtingsverkeer. Het is hetzelfde met alles. (G1 8)

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief professionals

Verwachting dat ouders moeite doen – waardering in twee richtingen

Professional 4: *De moeder van die Engelstalige jongen doet echt zo haar best om zich in het Nederlands uit te drukken dat ik soms zeg: 'Mam, je kunt het ook in het Engels zeggen hoor.' En dat doet ze niet. Ze doet altijd moeite en dan wil ik het ook in het Engels uitleggen, als ze me niet goed begrijpt. Dan komt dat echt van twee kanten. Professional 6: En dan ben je zelf ook geneigd om beter je best te doen. Toch? Als het van twee kanten komt, als het haar [de ouder] moeite kost, dan wil ik ook heel graag moeite doen. Ja (GI 5)*

Professional 1: *Weet je, je hebt hier mensen die hier al 20, 30 jaar wonen en nog steeds geen Nederlands spreken. Ja, sorry, [...] dat kan niet. Professional 2: Nee. Professional 1: Snap je? Maar zoals ouders die echt moeite doen, die je echt ziet proberen. Daar heb ik respect voor, dat ze dat durven. (GI 8)*

Professional 3: *Als je aan de moeder van een kind dat al twee jaar naar de kinderopvang komt vraagt: "Breng je luiers mee, mama?" en als ze dan antwoordt: 'I don't understand', dan denk ik : Ik zeg al twee jaar 'breng luiers', als ze het na twee jaar nog niet begrijpen, dan is het omdat ze het niet willen. En ik heb het moeilijk met dat soort situaties. (GI 9)*

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief professionals

Moeite om nuances over te brengen

Professional 2: *Ik merk wel dat de relatie met ouders die moeilijk Nederlands spreken anders is. Het is moeilijker om... Professional 3: ... ze houden het oppervlakkiger... Professional 2: ... Ja. Oppervlakkiger. Professional 3: Ze gaan niet spontaan zulke dingen zeggen. (Gl 3)*

Professional 3: *Je wilt zeggen dat het goed gaat met het kind, dat het vooruitgaat. Dat wil je ze vertellen, maar dan staat de moeder daar en denk ik: 'Goh, hoe moet ik...?' En ja, je kunt soms Google Translate gebruiken voor een woord hier en daar, maar om een verhaal te vertellen aan een moeder die geen Engels kent... ja, dat is niet... [makkelijk]. Professional 2: Ja, dat vind ik ook een van de moeilijkste aspecten. Dat je die ouders niet veel kunt vertellen (Gl 9).*

Professional 5: *Als je iets in het Engels uitlegt, [...] is het antwoord altijd 'Yes yes yes'. En ze knikken altijd. En je weet eigenlijk: ze zeggen 'ja' maar ze bedoelen 'nee'. (Gl 5)*

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Perspectief professionals

Zelf onzeker zijn

Professional 1: *Maar weet je, bij mij is het vooral de onzekerheid.* Professional 2: *Ja, bij mij ook, als ik één woord van de zin niet weet, durf ik de hele zin niet te zeggen.* (GI 8)

Professional 3: *Ik voel me gewoon onzeker omdat ik die taal [Engels] niet 100 procent beheers. Aan de andere kant voel ik me zekerder in het Frans en ik merk ook dat collega's me soms bellen om iets te vertalen voor een ouder die Frans spreekt.* (GI 7)

Professional 1: *Het is soms, eh, moeilijker met de hoogopgeleide ouders, denk ik. Zij leggen de lat nogal hoog voor ons. En omdat we al veel documenten vertalen [...] wordt er nogal snel verwacht dat alle communicatie in het Engels zal zijn.* Professional 4: *De kwetsbare ouders zijn gemakkelijker tevreden. Ze hebben, nou ja, ze hebben zo goed als geen eisen. Um, ik denk dat het gewoon belangrijk is dat je die ouders een veilig gevoel kunt geven, of een warm gevoel, de sfeer die hier heerst en ze hebben niet echt veel meer nodig dan dat [...]. Terwijl de hoger opgeleide ouders, ja, die hebben echt wel eisen en vragen, ja....* (GI 5)

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Samengevat

- Kwaliteitsvolle taalomgeving – taalondersteuning voor MT kinderen
- Waarderen en inzetten van thuishalen
- Kennis over (vroege) meertaligheid
- Dialoog met meertalige ouders
- Meertaligheid als thema in team / voorziening

Hoe benaderen professionals de meertalige realiteit?

Samengevat

- Kwaliteitsvolle taalomgeving – taalondersteuning voor MT kinderen
- Waarderen en inzetten van thuishalen
- Kennis over (vroeg) meertaligheid
- Dialoog met meertalige ouders
- Meertaligheid als thema in team / voorziening

Reflecties:

- Wat herken je?
- Wat zou je aanvullen?
- Waarop zou prioritair moeten worden ingezet?

Professionele Ondersteuning

Belang van CPD

Ondersteuning → Dialoog met meertalige ouders

Pedagogische coach

Groepsreflectie

Langdurig

Geïntegreerd in de praktijk

Curriculum / Raamwerk

Eigenaarschap

Professionele Ondersteuning

Reflectiewaaijer

Nieuw
materiaal

Reflectiewaaier. Omgaan met meertaligheid in de kinderopvang (0-3 jaar). Tool voor ondersteuners kinderopvang

www.reflectiewaaier.vbjk.be

Ook via EXPOO en Kind & Gezin (link MeMoQ)

Leermodule 'Taal'

- Op basis van nieuwe inzichten uit Pro-M
 - Taalstimulering en meertaligheid als een geheel
 - Link voorlezen en Boekstart
 - Strategieën van meertalig opvoeden
- Online en interactief – Kennisclips - Oefeningen
- +-2u30, op eigen tempo
- Eenmalig aanmelden – eenvoudig!

Link naar [online leermodule 'taal' op leerportaal academie](#)

- ☰ Welkom! ○
- ☰ Visie en missie ○
- ☰ Algemene ontwikkeling ○
- VISIE OP TAAL
- ☰ Taalstimulering ○

Brochure 'Meertalig opvoeden'

Doelstelling: ondersteuning van gesprekken tussen ouders en professionals over meertalig opvoeden

- De fasen van taalontwikkeling 0-3 jaar
- Tips en voorbeelden van (meertalige) taalstimulering
- Strategieën van meertalige opvoeding - 6 gezinnen aan het woord
- Vragen en bezorgdheden over meertaligheid

[Online op website Kind en Gezin](#)

Vertalingen brochures

Kernboodschappen twee brochures

In 13 talen:

1. Duits
2. Engels
3. Frans
4. Spaans
5. Arabisch
6. Turks
7. Farsi Dari
8. Roemeens
9. Pools
10. Bulgaars
11. Russisch
12. Albanees
13. Slovaaks

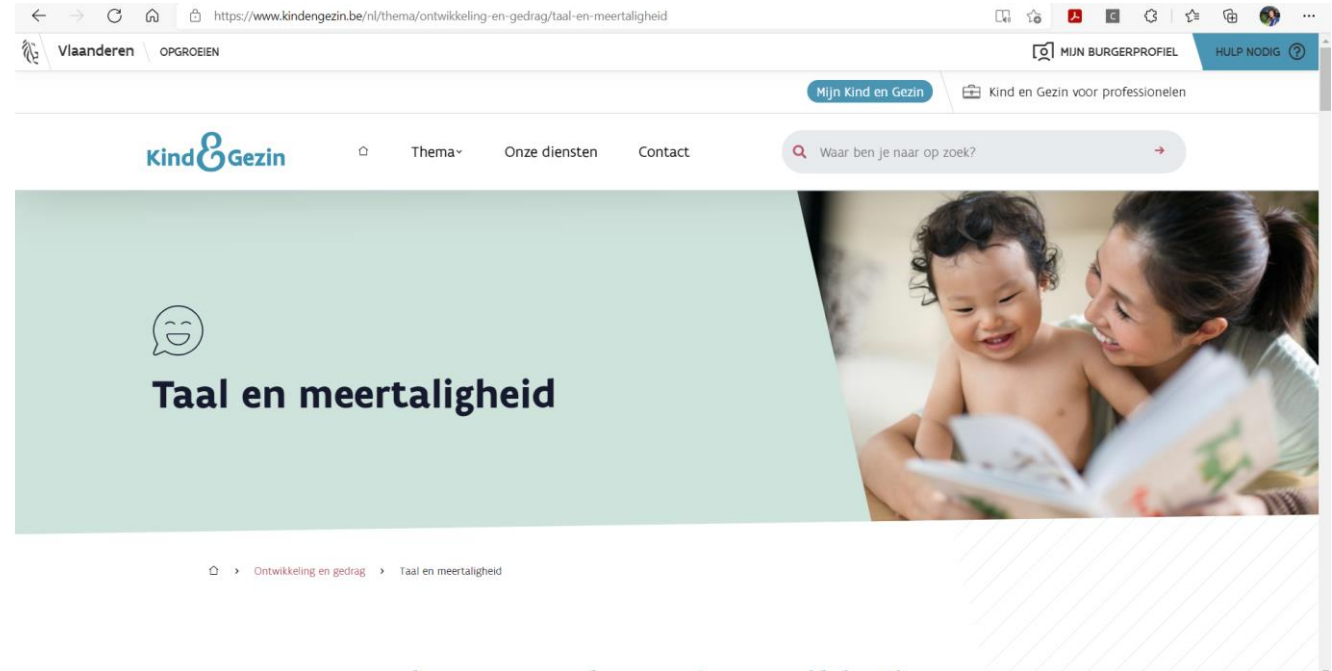
[Online op Kindengezin.be](https://www.kindengezin.be)

Vernieuwde inhoud op website Kind en Gezin

- Onder thema 'gedrag en ontwikkeling' – [taal en meertaligheid](#)
- Gelijkaardige inhoud als brochure en kameleonboekje
- Voorlezen en Boekstart
- Nieuwe wetenschappelijke inzichten over meertaligheid
- Video's en Podcast
- Verdiepende info, oa over mixen van talen
- ...

[taal](#)

Vernieuwde themapagina voor professionals op EXPOO

- Taalverwerving in een taal of in verschillende talen: hoe werkt het?
- Taalstimulering
- Meertalig opvoeden: verdiepende informatie
- Vragen en bezorgdheden over de taalontwikkeling
- Link naar [online leermodule 'taal' op leerportaal academie](#)
- Link naar [brochures – bestelbaar voor externen!](#)

www.expoo.be/taalstimulering-en-meertaligheid

Website Pro-M

Verzameling didactisch materiaal

- Verdiepende kennis
- Filmmateriaal
- Methodieken en tools
- Kennisclips met medewerkers van Pro-M team

[Pro-M – Meertaligheid in de vroege kinderjaren \(pro-mproject.be\)](http://pro-mproject.be)

Website Pro-M

The screenshot shows the website header with the Pro-M logo (PR:O:-M) and the tagline "PROfessionals Opleiden over vroege Meertaligheid". The navigation menu includes "Home", "Onderzoek", "Opleidingsmateriaal", "Ons team", "Zoek en vind", and "Contact". The main content area is a teal banner with two columns: "Meertalige ontwikkeling" and "Leerdoelen".

Meertalige ontwikkeling

Meertalige ontwikkeling vertoont heel wat gelijkenissen met processen van eentalige taalontwikkeling. We kunnen drie determinanten van taalontwikkeling onderscheiden: taalinput, taalproductie en taalfeedback. Elk van de determinanten worden besproken vanuit oogpunt eentaligheid, daarna wordt link gemaakt met meertalige opvoeding. In deze module wordt ook gekeken naar extra uitdagingen bij meertalige ontwikkeling. Zo gaat meertaligheid gepaard met zowel positieve als negatieve emoties en beïnvloeden die emoties vele aspecten van het leven van meertalige kinderen. Daarnaast wordt meertaligheid niet altijd als iets positiefs gezien en wordt het soms zelfs bestempeld als taalachterstand. Uitdagingen hierrond en hoe we dat perspectief kunnen veranderen komen in deze module ook aan bod.

Leerdoelen

- Studenten kunnen de drie determinanten van taalontwikkeling opsommen, kunnen hun belang uitleggen en toelichten met een voorbeeld.
- Studenten kunnen de drie determinanten van taalontwikkeling toepassen op een meertalige ontwikkeling.
- Studenten kunnen opeenvolgende en gelijktijdige meertaligheid vergelijken en de gevolgen daarvan voor de taalvererving uitleggen.
- Studenten kunnen voorbeelden geven van hoe meertaligheid en emoties samengaan.
- Studenten kunnen kritisch reflecteren over het concept taalachterstand

Leermateriaal

Meertaligheid en emoties

De drie determinanten van taalontwikkeling

Taalachterstand of taalvoorsprong

Een meertalige mengelmoes in je hoofd

Meertalig opgroeien

Leermodule Een meertalige bib voor baby's en peuters

Achtergrondinformatie en praktijktips om een werking rond meertaligheid en ouderbetrokkenheid uit te bouwen voor de voorschoolse leeftijd (0 tot 2,5 jaar), samen met lokale partners uit de voorschoolse voorzieningen.

Voor:

- Bibliotheekmedewerkers
- Leesbevorderingsprofessionals

[Iedereen Leest online leerplatform](#)

iedereenleest.

Lijst met meertalige (NDL+andere taal) boeken
op Boekenzoeker: <https://www.boekenzoeker.be/meertalige-boeken>

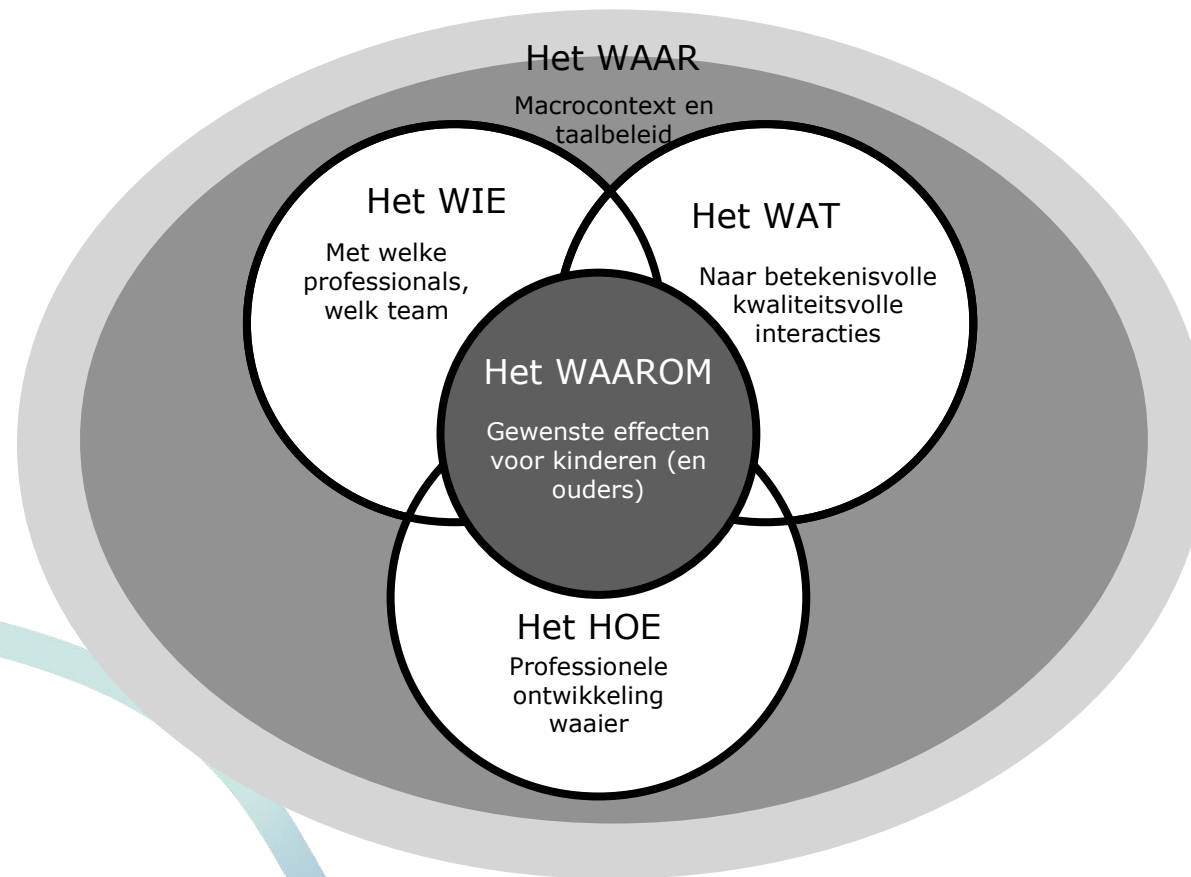
Praktijkvoorbeelden en vormingsaanbod op
www.iedereenleest.be

iedereenleest.

Professionele Ondersteuning

Plannen

Theoretisch kader voor professionele ontwikkeling
(uit Romijn et al., 2021, in Bergeron-Morin, Peleman & Hulpia, 2023)

brecht.peleman@vbjk.be

@ | vbjk